

Derrota i enfonsament republicà

JORDI FONT AGULLÓ

El gènere autobiogràfic sol ser una forma d'escriptura molt relacionada amb èpoques excepcionals. Qui les ha viscudes sovint pensa que és essencial registrar-ne unes experiències úniques a fi que arribin al coneixement de les generacions posteriors. Al segle xx, des de la Gran Guerra, la proliferació d'aquesta tipologia d'escrius ha estat exponencial en relació amb el gran nombre de conflictes bèl·lics que es van produir. Entre els quals, òbviament, es pot incloure la Guerra Civil espanyola.

El diari d'Àlvar d'Orriols, poeta i dramaturg nascut a Barcelona el 1894, s'insereix en aquesta categoria de literatura testimonial. Elaborat originalment en castellà el 1939 –la darrera edició en aquesta llengua és de 2008– ara ens arriba traduït al català. Aquesta traducció hauria de servir per divulgar tal com es mereix un text d'una im-

CARRERES, Joan

Fluvià

Pintures Lluís Roura i Josep Estarriola
Editorial Gorbs. Viladamat, 2015. 304 p

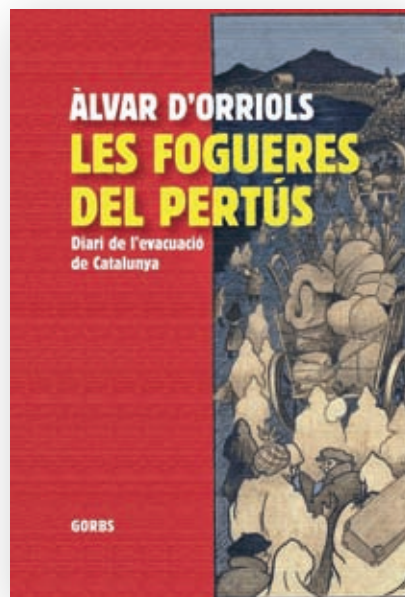
Des del seu naixement al Collsacabra fins a la seva desembocadura a Sant Pere Pescador, el riu Fluvià recorre 97 quilòmetres i passa per 29 municipis. Joan Carreres descriu tot el seu trajecte, fixant-se en la riquesa natural i paisatgística i en els usos històrics que s'evidencien en els elements patrimonials que esquitxen el seu curs. És també l'autor de les fotografies.

portància cabdal per a qui vulgui endinsar-se en un moment històric que un altre il·lustre català –Antoni Rovira i Virgili– va qualificar com els darrers dies de la Catalunya republicana. És a dir, el període que oscil·la entre el 26 de gener i el 10 de febrer de 1939.

Orriols, que va ser un dels homes de teatre més populars de l'Espanya del primer terç del segle xx, compromès fortament amb la justícia social i la llibertat, a les acaballes de gener de 1939, immersit en la precarietat, es va veure empès a emprendre un viatge de no retorn. Aquesta fusta d'autor avesat a dirigir-se al gran públic és perceptible en aquest diari corprenedor.

El diari d'Orriols transmet amb claredat gairebé cinematogràfica el que suposa la derrota, l'enfonsament del món republicà i l'exili. Detallista, entretingut i alhora reflexiu, en el decurs de les pàgines es palesa folgadamente la competència artística de qui havia estat considerat el Piscator català; és a dir, el màxim representant del teatre polític i popular. La tristesa que li provoca la caiguda imminent de Barcelona i l'abandonament de la llar són l'inici d'un periple esfereïdor en direcció a la frontera amb França. Al lector li costarà oblidar la Girona que va veure Àlvar d'Orriols, desmoralitzada i plena de refugiats, o la Figueres convertida en el darrer bastió d'una República esfondrada. El caos i els bombardeigs ae-

El diari d'Orriols transmet amb claredat gairebé cinematogràfica el que suposa la derrota, l'enfonsament del món republicà i l'exili

D'ORRIOLS, Àlvar

Les fogueres del Pertús. Diari de l'evacuació de Catalunya

Editorial Gorbs

2014

ris dels feixistes sobre la capital altempordanesa són un moment culminant d'aquest llibre imprescindible.

A Àlvar d'Orriols cal recuperar-lo i reivindicar-lo. Llegir aquestes pàgines, que també incorporen uns dibuixos del mateix autor, ens situa enmig de l'absurditat de les guerres. Les visions que transmet amb perícia descriptiva de la carretera entre Figueres i la Jonquera en són una viva mostra. Sens dubte, amb l'ús equilibrat de la perspectiva íntima i la perspectiva general, de la ploma d'Orriols flueix un dels testimoniatges més aconseguits sobre aquella desfeta.